

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloquentiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XX. Iræ detestatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38994

Præterea eum, cui difficilis videtur labor, *monitis*, ut cogitet, Christum sua passione omnem sustulisse difficultatem, ut consideret labores ipsius pro nobis, ut contempletur omnium creaturarum indefessum laborem, ut videat quantus labor sustineatur passim ab omnibus ad consequendos honores, opes, aliasque perituras huius mundi vanitates, ut urat & absumat omnem torporum exemplis Sanctorum, qui ad culmen virtutum pervenerunt, & dicat cum S. Augustino: *Tu non poteris quod isti & ista potuerunt*; denique invocet auxilium ejus, qui omnia facilia reddere potest, quemadmodum Sancti, cum rem suis viribus difficilem agerent, Dei opem suis precibus devocabant, atq; ita omne onus laboris facilius perferebant.

In PERORATIONE hortaberis Auditores, ut forti & generoso pectore huic vitio resistent, pigritiæ, inquam, laqueos dirumpant, & seriò veræ pietatis exercitiis vacent.

XX. IRÆ DETESTATIO.

EXORDIUM. Inter alias Resp. Christianæ pestes magnas vires ira sibi sumpsit, quæ quia multos occupavit, & in multa mala præcipitavit, certum mihi est pauca in eius vituperationem dicere. Neq; enim ferendum est, ut ista immanissima bellua in florentissimo Christianæ Reip. regno ita impunè grassetur, cum alias feras, urbibus ac mœnibus imminentes, arceamus procul atq; propulsemus.

PARTITIO. Priori dictionis parte hoc iræ vitium suis quasi insignibus depingendum est: altera verò, qua ratione hæc crudelissima bestia profliganda sit demonstrandum; ubi etiam fons atq; origo, unde hoc vitium manat, exemplo prudentis medici, morbi radicem investigantis, inquirenda est.

Quid ira deformitatis ac turpitudinis habeat, & incommodorum hominibus adferat.

CON-

CONFIRMATIONIS I. LOCUS à turpe
Immanium enim ferarum est ita perruptis repa-
gulis ac frænis furere. Homini verò, qui omnes
suas actiones ratione, prudentia, & consilio mode-
rari debebat, probrosum & indecorum est iræ &
furori cedere.

*Teterrimi
effectus ira-
cundorum.
Prov. 15. 18.
c. 27. v. 4.
Vide in Thea-
tro vindictæ
divina loca
de maledi-
ctione, bla-
spheuis,
&c.*

II. *Ab inutili.* Nam PRIMÒ hæc mater admo-
dum infelicem & perniciosam parit prolem, tu-
morem mentis, rixas, contumelias, vocem incon-
ditam, clamorem, indignationem, appetitum vin-
dictæ, blasphemias; hinc manant jurgia & cædes.
Hinc S. Basilius Hom. 10. de Ira: *Effrenes lingua, a-
ora incustodita, contumelia, probra, verbera, & alii
ejusmodi sunt iræ fructus. Ob iram ensis acuitur, mo-
homini ex homine venit, non eis senectus venerabilis,
non vitæ virtus, non generis propinquitas, non parentes.
Quin & maximum se in malum sæpius conjiciunt, &
studio vindicandi se ipsos negligunt. Nam & omni feræ
venenata impudentius ruunt, nec prius desistunt, quam
magno & intolerabili malo animum exatiarint, mem-
brorum mutilationes, vulnera, mortes, præmium pugna-
fuerunt. Hæc illustrabis exemplis. Theodosius
ira succensus multos interfecit, & propterea ab
Ambrosio vinculo Excommunicationis implica-
tus est, &c. SECUNDÒ, Præter animi tranquill-
tatem, concordiam etiam communem & bonam
corporis valetudinem lædit. Syr. 30. v. 26. *Zelus &
iracundia minuunt dies: & ante tempus senectutem ad-
ducunt cogitatus.* TERTIÒ, Per iram, ait S. Gregor.
5. Moral. c. 31. *sapientia perditur, ut quid, quo ve ordine
agendum sit, omnino nesciatur.* Hinc Salomon Prov.
22. v. 24. *Ira in sinu stulti requiescit.* QUARTÒ, Per
iram justitia relinquitur. Jacobi I. v. 20. *Ira viri ju-
stitiam Dei non operatur.* QUINTÒ, Efficit ira ira-
scentem deformem. Hic subjicies hominis iræ facibus
inflammati descriptionem. Fœdos motus, & gestus
iracundorum, sic describit S. Basilius, Hom. 21.*

scri-

IRÆ DETESTATIO. Si

Scriptura, inquit, tibi dicit, vir iracundus turpis est. Quomodo turpis est? quia humanam quasi figuram amittit, fera speciem indutus. Considera parumper iracundum, furit, debacchatur, immutantur oculi, turbidi sanguineiq; fiunt, cor accenditur, sanguis commovetur. Hunc videas ut aprum dentes acuentem, loqui sepe incipientem, at verba imperfecta relinquentem. S. Chrysolostom. Cum, ait, circa præcordia efferbuit ira, ignem emittit, tota inflatur facies, incompositè manus moventur, ridiculè prosiliunt pedes, rixam dirimere conantibus insultant, in eosq; nulla ab insanientibus differentia irruent. S. Gregor. Ira stimulis, ait, accensum cor palpitat, corpus tremit, lingua se præpedit, facies ignescit, exasperantur oculi, & nequaquam recognoscuntur notæ. Lingua quidem clamorem format, sed sensus quid loquatur ignorat. In quo itaq; ista ab arreptitis longè est, qui actionis suæ conscius non est. Similia habet Seneca, & tandem concludit: Qualem putas esse animum, cujus externa imago tam fœda est? Ira ergo hominem efferatæ bestię similem facit, ut in hominem tanquam exagitatũ ursus ruat, tanquam serpens oculis intumescat, veluti leo exardescat, ore velut aper spumas agat, totoq; cultu corporisque gestu ita se habeat, ut immanissima bellua humana forma induta esse videatur. Si tanta deformitas corporis est, quæ oculis cernitur, quanta erit animi ira furentis? quæ si oculis videri posset, quomodo non iracundos, turpissimos ac sordidissimos homines esse judicaremus? certè liberaliter instituti faciliè vident quantum animus iratus sit deformatus, si externam hominis formam sic immutat. **S**extò nihil æquè obscurat rationis usum ac passio iracundiæ. Hinc Cic. Iratos, inquit, propriè dicimus exisse de potestate; id est de consilio, de ratione, de mente. Hac de causa Sanctus Ambrosius, Mediolanensis Archiepiscopus, quondam ab Imp. Theodosio, cum præcipiti ira se ultus esset contra

Ennius iracundus dixit insaniam initium Cic.

4. Tusc.

5. Mor. 1. 38.

4. Tusc.

Plut.

Pars I.

F

Theclag

Hier. epist. 9.
Ambr. 1. de
Offic. c. 21. 3.
de tra c. 12.
Quæ mentis
impetum &
iram compe-
scant, & ani-
mi cogitatio-
nes in tran-
quillum sta-
tum dedu-
cant.
Hom. 10.
2. Reg. 16. 11.
Hom. 3. de
David &
Saule.
Exod. 1. 5.
v. 19.
Syr. 45. v. 4.

Theſſalonicenſes, voluit condi legem, ut ſi qui ob maleficiũ Cæſaris edicto juberentur occidi, id non niſi poſt 30. diem fieret, ut interea temporis maturo ſedatoque animo ac rebus omnibus rationis libra perpenſis, aut parcendum eſſe videretur, aut vindicandum. Hinc & apud Ethnicos Athenodorus Philoſophus ex aula Auguſti, diſcedens, monumenti loco id ei poſtulantı reliquit documentum, ut ira inflammatus nihil ante ſtatuere vel imperaret, quàm alphabeti Græci litteras pronuntiãſſet. Quod documentum Cæſar tanti fecit, ut illum ab aula dimittere noluerit. Eadem de cauſa etiam Architas Tarentinus ad villicum negligentem: *Iam te, inquit, verberibus enecaſſem, niſi iratus eſſem.* Eadem de cauſa Seneca Platonem à verberatione ſervi abſtinuiſſe ſcribit.

SECUNDA PARS docebit rationem, hanc peſtem à mente & toto corpore arcendi. Hortaberis enim Auditores, ut conſiderent, PRIMO EXEMPLA manuſuetudinis eorum, qui occasione data patientes fuere? qua manuſuetudinè magnus DAVID, ut loquitur B. Baſilius, iniquitatem Semei tulit: non enim ira locum dedit, in Deum cauſam transferens, quoniam Dominus, inquit, Semei mandavit, ut maledicat David. Saul ſemel & iterum, inquit S. Chryſoſt. imò ſapius ſervatus eſt à Davide, cum ipſe multis modis illi ſtruxiſſet inſidias. MOYSES pro populo contra ſe murmurante Dominum exoravit. JOSEPH fratribus ſuis non ſuccenſuit, ſed bonum pro malo rependit. Ipſe Chriſtus ad opprobria, & calumnias graviffimas tanquam agnus coram tondente ſe, ut loquitur Eſaias, obmutuit: Qui cum malediceretur, ait B. Petrus, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur. Quare merito Apoſtolus eum in exemplum omnibus propoſuit dicens: *Recogitate eum & c. alapa caſus eſt?* inquit Baſilius, *expuit aliquis in faciem?* Eadem & Dominus eſt paſſus, & c.

Cap 58. v. 7.
Epist 1. c. 2.
v. 23.
Heb. 12. v. 3.
Hom. 10.

IRÆ DETESTATIO.

83

SEUNDÒ considerent, quantum dedecus sit hominem, tam nobile animal, qui à nullo alio vult vinci, ab ira superari, maxime cum iræ habenas laxare, nihil sit aliud, quàm crudelissimo tyranno & belluæ obsecundare. TERTIÒ, quàm præclara ac pulchra virtus sit mansuetudo, quæ licet omnes alios deceat Christianos, in primis tamen studiosos adolescentes, ac sapientiæ discipulos vehementer exornat, adeoque ipsis est necessaria ad magnam doctrinam ac sapientiam aspirantibus, ut magnus ille Christianæ Philosophiæ professor Christus nullam fere aliam lectionem suis Discipulis proponere videatur, quàm, ut propulsato iræ vitio, mites atque mansueti sint. Hinc eos, qui se ipsius disciplinæ erudiendos tradiderunt, velut ex magistrali Cathedra, in hunc modum alloquitur: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Mansuetudinem exigens, & humilitatem: quarum illa facit, ut discipulus propter mores à Præceptore reprehensus benigno pacatoque animo reprehensionem accipiat: hæc facit, ut præceptori docenti libenter humiliterque assentiat. QUARTÒ exardescentem iræ flammam, priusquam erumpat, restinguant, juxta illud: *Principius obsta,* facilius est hostem in aperto campo exiguis viribus nondum urbem ingressum vincere, quam si in urbe ac intra mœnia receptus insidietur. QUINTÒ, quando non statim iram compresserunt, saltem caveant diutius eam fovere & retinere. *Sol,* ait S. Paulus, *non occidat super iracundiam vestram, nolite locum dare diabolo.* SEXTÒ, si velint irasci, irascantur sibi tantopere ad iram pronis; irascantur diabolo, qui homines ad quævis scelera impellit: nunquam enim equo in nos impetum facienti irascimur, sed potius illi, qui equum in nos incitat, irascantur deum non personis, sed vitiis.

Matt. 5. v. 48

Eph. 4. v. 26

In CONFUTATIONE preoccupabis hanc Objectionem: Iram cohibere admodum difficile est. Ed enim, si illi restiterint, fortiores ipsos judicare dicees: ut navigia præclara putantur, non quæ in tranquillo navigant, sed quæ feliciter tempestatibus superatis cursum tenent.

EPILOGUS monebit Auditores, ut mansuetudinis ac patientiæ præsiidiis contra hanc belluam continenter in acie dimicent, seu pugnent.

XXI. DETESTATIO peccati.

EXORDIUM ab occasione temporis. Æquissimum tibi videri, cum peccandi licentia sic invaluerit, quasi peccati nulla penitus turpitudine foret, aliquid in detestationem peccati commemorare, quo eius gravitas, turpitudine ac pestilentia rectius intelligatur.

CONFIRM. I. Locus à turpi. Quod turpe sit omnes res, etiam rationis expertes & inanimatas, ad finem naturaliter ipsis præscriptum tendere, hominem non solum turpiter per peccatum ab eo deflectere, præsertim cum rationem habeat & intellectum, quorum ductu finem suum facile assequeretur. Quid hoc indignius? O cæcas hominum mentes & alta caligine circumfusas!

Homo creatus est à Deo non ad peccatum sed ad divinum servitium.

II. Ab effectis seu incommodis. Nam peccatum mortale non solum multis BONIS donisque spiritualibus hominem Christianum spoliatur; sed etiam multis magnisque MALIS & calamitatibus eundem afficit, obruit, & immergit.

Sap. 14. v. 7.

PRIMÒ, Eum exturbat è gratia & amicitia Dei Opt. Max. familiaritate Spiritus Sancti. Similiter enim, auctore Sapiente, odio sunt Deo impius & impietas ejus. Tanto verò odio Deus peccatum maximè lethale, prosequitur, ut eius magnitudo nulla